

Fanny Buitrago *Reklama za kaviar*

1

»Kdo je ženska?« je vprašal Dorian Galvis moškega z obarvanimi očali, s katerim bo zajtrkoval, prvič in morda zadnjič. »Je dobra? Kakšne noge ima?« Na ta dan je čakal z zanimanjem in odločnostjo. Edino z zgovornostjo je lahko hlinil nemir, nervozo. In celo prikrito, strah zbujujoče občudovanje, ki ga je drugi zbujal pri sovražnikih in tekmejih.

Moški, ki ni nikoli uporabljal svojega imena, je bil zatopljen v večbarvno sestavljanke, razprostrto po mizi. Sestavljal je indijansko mesto, ki se je šibilo pod zelenimi goščavami, zajedalci, divjim grozdem in stopnišči, v stoletjih obrabljenimi, ki so se ogledovala v prozornem jezeru. Po nebu, izrazitem in modrem, so letele čaplje brez kljunov in nog. Bosonoga dekle, pohabljeni gležnji, se je sredi kanuja premikala proti niču.

»A je dobra?« je vztrajal Dorian Galvis.

Moški brez imena in s številnimi vzdevki je vzel zelen delec barve lovora in ga vstavil med čudovite vode, ki so se uhajajoč s prta bojevale, da bi objele stopnišča. Njegove zelenomodre oči so preučevale Doriana, odločno, ne da bi trepnile. Brezciljen pogled, brez moči, brez znakov prepoznavanja, kot da bi lastnik – prek stekla – raziskoval le svojo notranjost. Ravnodušen in nežaljev. Kljub temu je glas zvenel toplo.

»Je žena nekega knjižničarja. Mirna. Drži se doma. Nič ljubimcev, nič hrupnih zabav. Ime ji je Nirma. Tepka. Niti kart ne igra kot druge babe. Včasih spremlja moža na dolgočasna branja in recitale.«

»Kaj čakamo?« Dorian je postal nestrpen. To je bila njegova vloga.

Drugi je med delci sestavljanke našel ženski gleženj. Odkritje je občudoval z brezizraznimi očmi. »Kadar je sama, prižge televizijo ob enajstih. Nikoli ne zataji. Le redko gre lulat.«

»In mrlič? Kaj je z njim?«

»Ni rutiner. Zelo je previden. Iz hiše gre nenadoma, ne glede na uro. Včasih spi v motelih ali najetih stanovanjih. In nenehno potuje. Ima prijateljice. Nosi temne barve in najraje ima bele srajce, a ga je težko dobiti. Ravnati je treba preudaaa« – in je nerodno povlekel besedo, medtem ko je zadrževal zehanje. »Ne smemo delati računa brez krčmarja.«

Dorian je čutil, da se mu koža počasi ježi. Od kože na glavi navzdol.

»Telesni stražarji?« je vprašal in se nehote prijel za stol.

»Med tistimi v hiši dva. Zunaj so štirje. Potuje s spremstvom. Mislim, da je to preveč ljudi. Kakšnih šest avtomobilov, do petnajst tipov. Tam, kjer je ljudi veliko, je lahko narediti zmedo. Ni nevarnosti. Ne skrbi.«

»Ni nevarnosti? Si prepričan?« Galvis je odmaknil stol.

Še vedno je bil nemiren v nasprotju s pogumom in profesionalizmom svojega mirnega družabnika.

»Pomiri se. Vse je v redu. Ne pričakujejo udara.«

Ženska, visoka in čvrsta, črnkaste trepalnice in lasje, je potihoma vstopila v jedilnico. Prinesla je srebrn pladenj s skodelicama, svežim kruhom, umešanimi jajci in izvezenimi prtički. Moški, ki ni nikoli uporabljal svojega imena, se je prisiljeno prizanesljivo nasmehnul.

»Ljubezen, prtljago imaš pripravljeno,« je naznanila ona, ko je odložila pladenj na prost košček prta, vzporedno s porušenimi stopnišči.

»Dober dan, gospa,« je spoštljivo rekel Galvis. Ona je nagnila glavo in hladno odzdravila. Njena že pred leti ovenela radovednost.

»Hvala, ljubezen,« se je zahvalil drugi.

»Srečno pot,« je zašepetala, njene široke in brezhibno manikirane roke so se dvignile v spontano kretnjo, ki je takoj izzvenela.

»Poklical bom po telefonu, danes ponoči ali jutri,« je neopazno odmaknil oglat obraz, ki se ga ženska skoraj ni dotaknila, »in hvala za zajtrk.«

»Saj veš, da ležem ob enajstih,« je ona rezko odvrnila. Ni jima postregla kave in ni se jima imela namena pridružiti. Ko je odhajala, se je skušala nasmehniti Galvisu, a sta se njeni temnordeče namazani ustnici skremžili.

Ko sta zajtrkovala, je Galvis opazil, da je vsa jedilnica obložena z lesom. Police so razstavljale muranski kristal, porcelanaste servise, čolničke za omako, nože za rezanje, srebrne vrče, šah, izdelan iz slonovine. Po svoje mu je bilo te ženske nekako žal. In začelo ga je mučiti vprašanje. Koliko zasluži za svoje delo Zelenomodrooki? Cin, cin, cin, to bi bilo zabavno vedeti. Če ne zaradi drugega, za zaje-bancijo.

2

Nirma je rada sama doma. Takrat je vse enostavno, delo in tišina. Pomivanje posode, sesanje pohištva in preprog, pomivanje oken. Treba je poklicati mesnico. Sprejeti fanta iz pralnice Ekspres. Trikrat, štirikrat telefon. In uživanje preostanek dneva.

»Prosim?«

»Jaz sem, Marta. Kaj delaš? Kaj je novega?«

Telefonski pogovor bi bil lahko en sam, vse njene prijateljice pa eno uho; povraten in izrazit. Prilagojen za poslušanje vedno istih tem. Nezvesti možje in cunje in ličila in draginja in pomoč v gospodinjstvu. Čeprav vsaka pričakuje od druge prave vesti. Močna čustva. Nemogoče dogodke v nedotakljivem domu, kraljestvu otroškega zobnja, materinskega dneva, drisk in ošpic, božiča in obletnic. Od kod izvleči močna čustva? Nirmi bi se bilo vseh malo poigrati. Odvreči pečat damske žene, da bi na plan stopila primitivna ženska, razuzdana, brez dvoma speča ujetnica v svoji notranjosti. Bilo bi zabavno (in škandalozno) zaupati prijateljicam grozne zgodbe. Rekla

bi jim, da ona, Nirma Alzate, ni prijazna žena, razumna in varčna, kot jo vsi poznajo. Razkrila bi se kot nezadovoljna nimfomanka, iredentistična kleptomanka ali neusmiljena voditeljica teroristične skupine. Terorist je melodična beseda. Z lahkoto se črkuje. Vredno jo je uporabljati.

»Neverjetno! Ženska, super!«

Poslušale bi jo, presenečene, z veseljem in zavistjo. In kljub zabavi bi njeno ime zbrisale s seznama primernih prijateljstev. Ne bi bila romaneskna in smela ženska, ampak neka Nirma Alzate. Njenega moža bi klicali izdajalec. Zvodnik in rogonosec.

Zelo rada je sama. In če izbruhne požar? Bombe v poslopju. Mogoče gverilci zasedejo Bogoto. In če jo napade in posili Pošast iz Andov? Bolje je prižgati televizor in pregnati mučne, odvratne misli. Ni še enajst. Malo manjka.

V kuhinji načrtuje dan. Klobase, arašidi, grozdje, kakavovi piškoti, mandeljni, šunka, narezan kruh. Litrska kokakola. Tako izpolnjuje sveto dolžnost do svojega moža in bodočega očeta njunih otrok: prehranjevati se, izžarevati zdravje, živeti mnogo, mnogo let. Oh! Manjkata majoneza in vitamin C.

Državna himna. Televizija izbruhne v podobah. Nirma namesti blazine in odejo, mizici na obeh straneh fotelja. Telefon. In svet je s pomočjo reklam barvni film. Tam obvladajo brezštevne čarovnije za pravo srečo: kako pregnati žalost, prižgati ljubezen in podaljšati mladost. Vsekakor je lepota tam izdelek, ki se ga pridobi na lahek način, in Sunsilk, šampon holivudskih zvezd. Nirma bo imela voljno in mladostno kožo z uporabo mila Lux (drugi ljubljenec zvezdnic) in sijaj petindvajsetih let z uporabo Splendorja 25; staranje kože bo ustavila z Milleniumom Elizabeth Arden in širila bo *sex appeal*, če se bo velikodušno parfumirala: Scoundrel je nezmotljiva-esenca-zgrabi-moške.

»Počasi, počasi,« je rekel moški, ki ni nikoli uporabljal svojega imena. »Ne bi bilo dobro, da babnico prestrašiva ali da poškodujemo vrata. Preziram nepotrebno grobost.«

Galvis se je nasmehnil. Ni potreboval odpiralcev ali kljukcev. Zanj so bili ključi, ki odpirajo vse ključavnice, majceni svedri, najtanjše pile. Pa tudi kreditne kartice, najlon in vrv. Nikoli ni puščal vreznin v lesu, zarez v ključavnicah, žaganja na tleh. Orodje je nosil na sebi, med robom hlač in podlogo debele modre jakne.

»Pripravljen,« je zašepetal, ko ga je drugi gledal s svojimi vodenimi očmi, brez prezira ali graje.

Stopila sta naravnost v široko sobo, polno preprog. Stoli, oblazinjeni v blagu rožnate barve, obarvano ogledalo, stojalo za dežnike in knjige od zida do zida. Nirma Alzate je bila v poltemi, ena noga gola in druga prekrita z volneno nogavico. Oblečena je bila v dolgo spalno srajco, toplo, otroško.

Moški, poimenovan Zelenomodrooki, jo je opazoval devet tednov. Poznal jo je kot prijazno, mirno, nesposobno vpitja.

»Slabo, zelo slabo, gospa Alzate,« njegov glas je bil nežen, strpen. »Nisva pričakovala, da bova imela z vami težave, in nisva vas hotela prestrašiti. Kaj delate ob stopnicah? Kot vem, prižgete televizor opoldne in se ne premaknete s fotelja do šestih.«

»Zaradi mraza,« je zašepetala. »Morala sem poiskati nogavice.«

»Žal mi je, zelo mi je žal. Šli smo mimo, po nekem opravku. Nič v zvezi z vami. Dam vam svojo besedo.«

»Riiinnng, rinnnnng. Kaj pa zdaj?« je vprašal Galvis.

»Grem sam, ti ji pa delaj družbo,« je odločil Zelenomodrooki, ki je imel še sedem drugih vzdevkov.

Nirma je trak na spalni srajci, ki ji je uhajal, zavozlala in se usedla, nogi skupaj, sramežljivo, njena pozornost je bila usmerjena na televizijo. Oba moška sta gestikulirala ob oknu. Bila je mrzlih nog in rok, ni ji ju uspelo slišati. Strah? Ne. Mravljinici po jeziku, močna bolečina v višini sramnice. Ugibala je, kaj govorita.

»Ne spusti je izpred oči niti za sekundo. Naj odgovarja na telefon, nikoli pa na domofon. Stavba je velika in vratarji ne bodo vztrajali. Niso naju videli niti vstopiti.«

»Lahko kosim?«

»Seveda. In če se ne vrnem, ko se zmrači, recimo ob sedmih, greš in izgineš. In zavaruj se, razumeš?«

»Velja, velja,« je odvrnil brezbrizno moški z modro jakno. »In veliko sreče.«

Zelenomodrooki, ki je nosil uniformo z monogramom TDB (Telefonska družba Bogote), je stopil na majhen balkon, obložen s ploščicami, kjer so rjaveli štirje stoli gosposkega stila. Gospodinjske pomočnice, ki so čistile okna, so pristrčno pozdravile in ga gledale, ko je odprl vratca na požarne stopnice. Od tam se bo povzpел tri nadstropja do skupne terase Bloka A, nato pa bo šel na drugo stavbo. Delo je moral opraviti na skrajnem koncu skupine blokov.

4

Nirma se je osredotočila na ritmično gimnastiko. Zanesljivo za odpravo celulitisa na mišicah in izboklin, krščenih za mišelinke, šlaufe, na preostalem delu telesa. Ennn, dvaaa, triii. In en in dva. Blondinka Colgate Palmovila se je že petič nasmehnila in naznanila, da Colgate preprečuje zobno gnilobo. Nato je pubertetnica *medenih* kodrov rekla svoji prijateljici – zlobno in zahrbtno – »Če želiš dobiti moškega, moraš vložiti tam, kjer se najbolj vidi.« Close Up, še ena zobna pasta.

Na splošno se je počutila udobno. Trpinčile so jo le otrple noge. In moški v modri jakni, ki je sedel na preprogi, se ni obnašal preteče. Lepo je dišal. Ni je skušal zastrašiti niti ni razkazoval orožja. Zanimala ga je televizija. In kmalu se bo začela nadaljevanka Dežela strasti. Čutila je moško dihanje, vonj po kolonjski, naenkrat oči na sebi.

»Riiiiinnng, riiiiinnng, kaj pa zdaj?« je v glavi ponovila besede vsiljivca. Mogoče bom živela dovolj dolgo, da se okopam z milom zlate barve. Naličim z Malino Helene Rubinstein, oblečem v džins Glorije Vanderbilt, nadišavam z Babe ali Scoundrel. Mogoče mi bo uspelo izprati usta z Listerine in še pravočasno preskusiti Close Up. Vedno sem uporabljala Kolinosa. Mrtva. Koga bo še zanimal moj zadah?

»Brandi?« je presenetljivo vprašal moški v modri jakni. »Lepotička, tresete se. Kaj je narobe?«

Nirma se je obrnila, da bi ga pogledala. Njeno telo v pozoru, nenadoma ledeno mrzlo. Mravljinčast hrbet. Če je pomislila, če je dobro pomislila, tu je bila avantura, čustvo, stokrat prej občutena groza. Mogoče dan njene smrti in najpomembnejši dan njenega življenja.

Na zaslonu so se glavni junaki Dežele strasti nežno poljubljali.

»To je ljubezen,« je vzkliknil on, »Ljubezen z veliko začetnico.«

Sekundo je omahovala, a je sprejela kovinsko steklenico, ki ji jo je ponudil vsiljivec. Rekla je: »Morda potrebujem ravno to in to takoj.«

»Zlakoti me,« je rekel on in jo usmiljeno opazoval, ko je pila liker in se očitno stresla. Pozno je že. »Lačen sem in boli me trebuh in ni dobro zavreči vse te hrane. Kajne? Plenk, plenk, plenk.«

»Postrezite si,« je rekla Nirma. »Šunka je božanska, taka, kot je meni všeč.«

»In vi?«

»Nisem še lačna.«

»Študiraš ali delaš?« je postavil klasično vprašanje z mladostniških plesov in si nalil še en požirek. »Arašidi? Mandeljni? Klobasa? Njam, njam, njam. Moraš jesti. To je ukaz.«

Iz podloge modre jakne je potegnil kos salame, jabolki in polnozrnat kruh.

»Moj prispevek k pojedini. Nikoli, nikoli ne grem na delo nesprekrbljen. Nikoli. Lahko obtičiš na cesti ali pod mostom, kaj pa potem?«

Jedla sta v tišini, podajala sta si majonezo, kot da bi bila stara prijateljca, ki sta se nepričakovano srečala na vlaku ali sta se izgubila med ostanki od vojne uničenega mesta.

»Ubila me bosta, a ne?« je vprašala in grizljala grozdje, počasi, ker bi bilo lahko zadnje.

»Rez, rez, rez. Razčtetverili te bomo in tvoje koščice prodajali na kilogram.«

Stegnil je roko in se dotaknil njenih las. Nežna kretinja, bežna, ki v Nirmi ni sprožila strahu in ne zavrnitve. Jasno je videla trde, lepe poteze obraza. Svetleče lase in bele zobe. In smehljajoče se oči, ponaredke lučk, čeprav v poltemi ni mogla ugotoviti njihove barve.

»Še vedno se tresete. Zaradi strahu?«

»Ne, dobro sem.«

Ampak mraz se ji je zalezal v vse pore. Zobje so ji šklepetali. Pod pazduho ji je tekel vročičen in hkrati prijeten znoj. Na programu je neki poročnik ustrelil, da bi ubil trataratraaaaaattttraaa.

»Z Dorianom Galvisom se ti ne bo nič zgodilo,« je rekel. »Nihče ti ne bo polomil gležnjeve ali potopil kanuja.«

Presenetil jo je ljubezniv pridih v glasu. In niti malo se ni premaknila, ko ji je snel debele volnene nogavice in ji začel drgniti otrple noge. Roke so bile močne, tople, gibčne. Bilo je, kot da bi srečala odličnega jezdeca in kolonizatorja dežele Marlboro. Gotovo je vozil avto Renault 18, pil Chivas Regal, najljubša mu je bila kolonjska znamke Passport 767, srajce Rathzel in britvice Gillette za popolno britje. In intimno perilo Jockey.

V bližini je zavila sirena. Zazvonil je tudi telefon in povečal hrup. Nirma je dvignila slušalko in jo odložila, ne da bi se oglasila.

»Se pravi, da bo ta moški ubil oba,« je rekla. »Če je pameten, naju bo ubil.«

»Tako načrtuje,« vsiljivec je bil miren. »Zelenomodrooki je sposoben človek in nikoli ne pušča sledi. Zato se ne bo vrnil, nikoli se ni mislil vrniti.«

»Torej naju noče ubiti danes?«

»Ne danes ne prihodnji teden. Njemu se nikoli ne mudi. Stvari opravi v svojem ritmu in zanj primerno.«

Zdaj so sirene ponorele. Znova je zazvonil telefon. Na zaslonu je bojne prizore pretrgal napovedovalec z najnovejšimi vestmi. Ubili so visokega vladnega uslužbenca, kar na cesti, in ob nemoči petih varnostnikov. Galvis, lahkoten v gibih, je ugasil televizijo.

»Lep družabnik,« je rekla Nirma. »Lep ta vaš poklic.«

»Riiiiing, riiiiing,« nagnil se je, da ji je poljubil debelušne prste, in ji spet nadel nogavice. »Motiš se, Zelenomodrooki ni moj pravi družabnik, ampak še en mrlič in dejanski cilj mojega dela. Družabnik? Tako se reče. Mesec dni je, kar ga povsod spremljam in slepo ubogam. Zdaj pa je tarča in ne bo preživel jutrišnjega dne. Po opravljenem delu vedno obišče istega prijatelja na istem kraju. Riiiiing, riiiiing ga primemo in postavimo na svoje mesto.«

»Kdo si ti?«

»Najboljši v svojem.«

»In drugi? Razlog vsega tega?«

Moški, ki je rekel, da mu je ime Galvis, jo je občudujoče pogledal in se ji približal, da bi jo poljubil na lice. Rekel je: »Bil je čuden in tudi lep dan. Veliko časa je že preteklo, odkar sem tako užival v ženski družbi.«

»Kdaj se vrneš?«

»Naslednje potovanje tvojega moža je prihodnji teden,« pogledal je na uro. Z enim skokom je vstal.

»Kako pa veš?«

»Vem. To je vse. Moram oditi. Kje je kopalnica?«

Odšel je deset minut pred sedmo. Nirma je slišala, ko so se zaprla vrata, in prižgala je televizor. Sirene so prenehale. Ni hotela zamuditi dnevnika. Nato bo lulala in si umila zobe. Ob osmih se začne njena najbolj priljubljena serija. Bila je v dvomu. Je na televiziji reklama za kaviar? Ni se spomnila. Vnovič je zazvonil telefon.

»Živjo, kako kaj? Hilda tukaj. Kaj delaš? Popoldne sem te štirikrat klicala. Si videla dnevnik? Že veš, kaj se je zgodilo?«

»Nič ne vem.«

»Kako? Zgodil se je pokol v naselju. Policijska ura je. Predsednik bo ob devetih govoril po radiu in televiziji. Slabo kaže. Kje imaš glavo? Kaj si počela ves popoldan?«

»Gledala sam grozljivko,« je pojasnila Norma. »O dveh morilcih in eni ženski. Še ena zanič serija gringosov. Nič posebnega.« Tuuu, tutu.

Prevedla Urša Geršak